

Slow liburu-dendak I

Bizkor batean bizi gara. Abiada bizi honetara egokituta, astia urre preziatu bilakatu zaigu. Liburu bat eskuratzea ere arin baino arinago egiten dugu, eta gaurko egunean baditugu bide lasterrak horretarako: sarean hamaika saltoki izan dezakegu liburua(k) etxera bertora ekartzen di(zki)gu(te)nak, saltoki handi eta ertainetan aspaldi dago liburuz beteriko apalik, fast liburu-dendak ere badira, ia-ia pentsatu gabe bazka ematen digutenak. Agudotasunaren garaian patxada da desagertzen ari dena, eta liburuak lasai erosteko moduak ere bai. Hala ere, badirudi askoren beharra dela slow liburu-denda. Beharbada horregatik gure hiriburu askotan sortzen ari dira tankera horretako saltokiak. Nik ezagutu nuen lehenengo Bilbo Zaharrea dago kokatuta: Maiatzaren 2 kalean. Anti- liburu-denda. Metro batzuk gorago bazuen kide bat, munduko liburuak saltzen zituen liburu denda zoragarria. India edota Etiopiako ipuin liburuak elkarrekin ikustea arraroa egiten zen hasieran, ohitu nintzen arte. Ohitu eta zarratu, bat. C'est la vie. Baina Anti-k irauen du zutik... momentuz behintzat, eta urte askotarako izan dadila. Sartu eta berehala sentituko dituzu gauza bi: isiltasuna eta patxada. Denbora hanka puntetan doa Anti- liburu-dendan. Ez da oso handia, hiru segundo eta erditan zeharka dezakezu denda; baina, dastatu nahi baduzu, garrantzitsuena denbora ahaztea da. Mahai handi bi labealdi berriko aleekin. Hantxe ikusi nuen, esaterako, Alison Bechdel-en *Eres mi madre?* (*Are you my mother?*). Komikia da. Liburua eskuetan hartu eta zabaltzea gauza magikoa izan liteke zenbaitetan. Ukitu, usaindu, orriak pasatu eta deigarria egiten zaizun zerbaitean gelditu. Pertsona berri bat ezagutzea bezalako zerbaitean

da. Anti-k ez ditu milaka liburu, hormaren kontrako apale-tan sartzen direnak soilik. Baina oxigenoa dagoela sentitzen duzu, eta liburuak ere arnasa har dezaketela. Ez dizuet liburu-saltzaileari buruz hitz egin. Liburuak maite dituzte Anti-n. Eta igartzen da. Aholkuak emateko beti gertu, sarri pentsatu izan dut salgai dituzten liburu oro irakurri dituztela. Hoztean esan diezazuket liburu asko direla, eta seguruen den-denak ezin irakurri dabilzala, neure moduan. Anti-tik Alison Bechdelen liburuarekin joan nintzen pozik, zerbait zoragarria neraman sentsazioarekin, joan ere. Bere webgunea: www.anti-web.com.

Slow liburu-dendak II

Bilbotik Iruñeko Gaztelu plazara eraman ninduen lagun batek. Hantxe zegoen liburu denda ezagutu behar nuela. Izena: Me Quiero Vivir. L estua da liburu denda hau. Sartzerakoan mahai handia ikusi nuen, eta zutik ilustrazio eder eta bukolikoa zuen liburuak. «Hau ezberdina da», pentsatu nuen. Eskuma aldeko apal estuan, poema liburuak. Txikiak, estuak, luzexkak... idazle ezagun gutxi batzuk, gehienak ezezagunak ziren. Ezker aldeko mahaian, esperimantazioa, ilustrazioak, hibridoak... hasieran beldurrez ukitzen dituzu liburuak, ez dakit zergatik, apurtuko diren beldur zarelako, agian. Beharbada zure eskuek harmonia apurtuko duten beldur zara, edo beste barik hain modu ederrean antolatutakoa suntsituko duzula pentsatzen duzu. Tentuz hartu nituen liburuak. Ederrak ziren. Ederregia izan liteke liburu bat? Aurrrerago egurrezko metro tolesgarria, aroztegian gauzak neurtzeko erabiltzen dituztenen antzekoa. Zabaldu eta alde batean, poema bat. Atzeko aldean, beste poema bat. Bazter batean hitzez beteriko kutxa asko, hozkailuko atean hitzekin jolasteko kutxak. Ingelesez, frantsesez... ez, euskaraz oraindik ez. Halako batean ikusi nuen, azal gorria zilar kolorez zikindua. Erdian aurpegi bat edo. *Cuentos para adultos*. Dora Salazar, Harkaitz Cano, Joserra Senperena. «Anton Txekhoven

esanetan hiru bide har ditzake pertsona batek bizitzan...». Usain sarkorra zuen liburuak, identifikatzen asmatu ez nuen. Dena zeharkatu ostean, ederrena eraman nuen.

Iruñeak, ordea, badu bisita bat merezi duen beste liburu dendarik: La Hormiga Atómica (www.lahormigaatomica.net). Gaztelu plazan dagoena L bat bada, hau I luze bat da. Alde zaharrea dago, Kurla kalean. Sartu, kafetegi batera sartuko zara. Txikia, estua, eta han urrunean, zerumugan, zerbait dagoela ikusterakoan hurbildu eta, hara! Liburu denda bat. Apal asko ditu, gaika sailkatuak. «Metropoli» saila egin zitzaidan deigarria. Hirien gainean idatzitako liburuak dira. Ez da sail handia baina interesgarria. Ez dakit zergatik hartu nuen hortik libururik. Joseba Zulaikak Guggenheimi buruz idatzitakoaren alboan (*Crónica de una seducción. El Museo Guggenheim de Bilbao*), Bartzelonari buruzko liburu bat hartu nuen. Liburu dendaren akabukoan ate bat dago, patio batera ematen duen atea. Hango mahai ingurua aukeratu genuen liburuak ikusi, aztertu eta komentatzeko. Ez dakit zenbat denbora eman genuen han, kaña bi bestekoa. Handik libururik ez nuen etxeratu, hartutako liburuak bere lekuan utzi eta liburuzainak «hurrengora arte» esan zigun. Agurtu baino lehen gomendio bat eman zigun: Donostiako Kaxilda.

Slow liburu-dendak III

Amarako Easo kalearen inguruan dago Kaxilda, Arroka kaleko seigarrenean (www.kaxilda.net). Heldu eta berehala konturatu nintzen: ni hemen egona naiz, aspaldian, afari batean. Sartu eta lehenengo gauza begi bistara: jantokia. Dozena erdi mahai dago, barazki jaleen gutizia guztiak eta bat asetzen omen dituen, jatetxeak barazkietan baitu oinarria. Hutsik zegoen. Sotoren batera zihoan eskailera jaitsi eta bertan liburu denda. Hura ere, hutsik. Badu Kaxildak Bilboko Anti- liburu-dendaren eta Iruñeko La Hormiga Atómicaren zantzurik, ahizpak direla esango nuke. Liburu aukeraketa oso zaindua dute. Poesia, saiakera politiko eta historiko asko,

eleberriak, eta komiki bihurtutako eleberriak ere bai. Hara sartu eta lehenengo sentsazioa bitxia izan zen: berrogei eguneko gosearekin jakiz beteriko biltegira ailegatzen denaren antsietate ezin eutsizkoa sentitu nuen. Ezkerretik hasi nintzen. Hantxe aurkitu nuen Ray Bradburyk idatzitako *Fahrenheit 451* baina Tim Hamiltonek marraztutakoa. Eta deigarria egin zitzaidan beste bat: Willian Irwin-ek idatzitako *Los Simpson y la filosofía* (*The Simpsons and Philosophy*). Eleberrri grafiko asko dago azken urteotan goritu den modari edo jarraituz, baina hemen zeudenak mimoz hautatutakoak ziren. Aurrerago saiakera. Ez naiz oso saiakera zale, ez naute gehiegi erakartzen. Eta handik erdiguneko mahaietako batean iltzatuta geratu nintzen. Poema liburuak eta eleberriak. Liburu ilustratu asko ikusi nituen, eta ez erosten ahalegindu arren, bisualtasunak nigan duen erakarpenari ezin muzin egin. Azkenean Peter Kuperrek marraztutako *Diario de Nueva York* (*Greetings from New York City*) eraman nuen. Izugarri ederra. Clevelanden jaio zen Kuper, baina 1977az geroztik New Yorkeen bizi da, eta irudiak ikusita New Yorkekin maiteminduta dagoela ematen du. Zuri beltzean eta kolorez, handi eta txiki, New Yorkeko bizitza, egunerokoa kontatzen du Kuperrek. Usainak umetan erosten zizkidaten ipuinak gogorarazi zizkidan. Uste dut horregatik erosi nuela, eta Kaxilda zati bat etxeratu nahi nuelako, eta pentsatu nuen: liburu batek gogoraziko dit beti Kaxilda.

Kaxildatik irteterakoan, beste liburu denda berezia gomendatu zidaten. Zarauzko Garoa. Liburuak saldu ez eze, berbaldiak eta liburu aurkezpenak egiten omen dituzte. Baina Garoa egitear ditudan zereginen zerrendan dago, eta goizago edo beranduago aitzakiaren bat aurkituko dut bisita egiteko.

Slow liburu-dendak IV

Gasteizen oso aspalditik dago liburu denda bat: Zuloa. Zuloak ere eskailerak ditu. Eta bere zabaltasunean estua da.

Liburuak ezinbestean ohitu dira estutasunera. Bisitariak ere bai. Zati bi dituela esan genezake. Batetik, goiko aldean, liburu denda. Gustatzen zait liburu denda berrietara sartzea. Zaharrak izan arren. Azalduko dizut: tokiak urteak izan ditzake, edo mendeak, baina sekula ez bazara sartu, berria da zuretzat. Horixe da niri neuri Zuloarekin pasatu zitzaidana. Badakit aspaldikoa dela, badakit gasteiztar askorentzat topagune ezinbestekoa dela. Niretzat, baina, berria zen. Erakusleihoaren aurrean gelditu nintzen denbora luzean. Zelanbaiteko xarma aurkitzen diet eskaparateei. Erakusgarri zegoena ikusi ostean, atetik burua sartu nuen jende asko ote zen ikusteko. Ez, ez zegoen jende askorik. Jenderik bako liburu dendak gustatzen zaizkit. Atea pasatu eta hainbeste liburu batera ikusteak taupadak areagotu zizkidan. Ezkerretan apalak, eskumatara, apalak. Liburuak hemen, liburuak han. Gozozale batentzat gozodendan sartzea bezalako antsietatea sortzen zait. Zuloak badu literaturaren unibertsoaren magiatik zer edo zer. Beheko aldeak, ordea, misterioen bat argitzera zoazen sentsazioa uzten dizu. Pasabide estuan behera, literatura izan zitezkeen hamaika istorio otutzen zaizkizu. Harri artean. Ez nuen libururik eraman Zuloatik. Horrek buelta egitera behartzen nau; beraz, Gasteizerako ere beste aitzakiaren bat aurkitu beharko dut.

Gasteizen bertan beste liburu denda berezi batez hitz egin didate: Sekhmet liburu dendaz. Liburu zaharrak eta berriak saltzen omen dituzte. Egiptoar jainkosa baten izena darama, eta, esan didatenez, Egipto zaharreko gauza asko dauka. Hori, baina, hurrengo Gasteizerako bidaian bisitatu beharko dut. Eta bidaiez ari garelarik, Bilboko Tintas liburu denda ere aipatu behar dugu. Bidaia liburuak ditu ardatz. Herrialdeka sailkatua dago, eta, hortaz, eman dezagun Eskoziara egin nahi duzula bidaia. Europa barruko sailean aurkituko duzu Eskoziaren gaineko edozein liburu. Bidaia liburuak, Eskozia aipagai duen eleberria edo ipuin-bilduma. Oso liburu denda interesgarria da, eta bidaiaren bat prestatu behar baduzu, oso egokia, batez ere jomuga ohikotik

kanpora badago. Tintasen liburu aurkezpenak egiten dituzte. Hitzaldiak ere bai; beti ere, bidaia ardatz duten hitzaldiak. Liburu denda berezien sailari akabukoa emateko, eleberri grafikoak eta komikiak baino ez dituen Joker liburu denda aipatu behar dugu. Bilbon dago. Bertara sartzean, komiki zalegoa heterodoxoa dela konturatuko zara. Denetarik dute komikigintzan. Zernahi eska liteke, eta aholkularitza emateko gertu daude beti bertako langileak. Joker liburu dendak badu komikiak kaleratzen dituen argitaletxea, Astiberri (soilik eleberri grafikoak eta komikiak kaleratzen dituen bakarra Euskal Herrian). Jokerrera sartzen denak Astiberriko liburu guztiak erosgai ditu bertan.¶